

Nu

er det ikke alene snart jul, det er også tid til at melde sig som deltager i GFs konference lørdag d. 26. marts 2011! Konferencen holdes denne gang i København, nærmere bestemt i Nationalmuseets festsal.

Konferencens titel er *Nu'et, tidens betydning i gestaltterapi*, og oplægsholderne er Frank Staemmler og Seán Gaffney, der begge omtales udførligt på de følgende sider.

I tilslutning til konferencen arrangeres workshops med Frank Staemmler 23.-24. marts i København og med Seán Gaffney 27.-28. marts i Voervadsbro, som det også fremgår af bladets sider.

I midten af bladet finder I konferencens program, der nemt kan frigøres fra bladet.

Men ikke nok med at vi i dette nr. varmer op til næste års GFkonference – bladet må siges at have temaet *konference*, for det er i øvrigt præget af indtryk fra dette års European Association of Gestalt Therapy konference i Berlin. Både Mikael Sonne, Ole Emig og Birgit Erichsen har skrevet indlæg, der er inspireret af den store EAGTkonference.

GFkonferencens logo er timeglasset, der også ses her på siden, og som desuden dukker op rundt om i bladet.

Man tilmelder sig til konferencen ved inden 15. februar at indbetale konferencegebyret på 750 kr. til reg.nr.: 1551, kontonr.: 3 194 696 302 – husk at angive navn! Efter 15. februar stiger prisen til 850 kr.

Film

Flying without Wings og *Life with Arnold Beisser* – to film produceret af Liv Estrup

Af Birgit Erichsen

Beissers teori om paradoksalt forandring er en integreret del af den gestaltterapeutiske tankegang og metode. Teorien er beskrevet i en artikel på ganske få sider, og den har fået en kolossal gennemslagskraft i betragtning af dens ganske beskedne omfang og dens meget mættede stil. Den danske oversættelse af artiklen kan ses via GFs hjemmeside.

Arnold Beisser (1925-1991) havde et meget specielt livsforløb. En af hans nære venner og kolleger, den californiske psykoterapeut og filmproducent Liv Estrup, har produceret to dokumentarfilm om og med ham. Den første er fra 2004 og den anden fra 2010 og rummer klip fra den tidlige film. Liv præsenterede selv filmen fra 2010 på EAGT konferencen i Berlin i september måned og lavede en lille workshop med udgangspunkt i, hvordan skelsættende begivenheder (sygdomme, tab m.m.) havde påvirket vores liv, sådan at vi kom til at følge en anderledes kurs, end vi havde forventet.

Jeg vil i det følgende give en beskrivelse af de to film som en lille appetitvækker.

Arnold Beisser (Arnie) var 25, tennisspiller på eliteniveau (var lige blevet national mester) og uddannet læge, da polioen ramte ham som et lyn fra en klar himmel. På et øjeblik oplevede han en forvandling fra læge til patient, fra sportsmand til krøbling, han kunne hverken stå, gå, sidde, drikke eller trække vejret ved egen kraft.

Han kom i en periode i jernlunge – han var spærret inde i et ”rør” med en maskine, der trak vejret for ham. Kun hovedet var frit, og med en meget begrænset bevægeevne kunne det lige lade sig gøre at prøve at få en forståelse af, hvad klokken var og tidens gang, hvem der kom og passede ham eller besøgte ham.

Arnie tog ikke desto mindre senere en speciallægeuddannelse og i psykiatri og blev professor i Californien. Han kom desuden til at have en meget stor betydning for community mental health bevægelsen i både USA og resten af verden.

Den første film bestod alt overvejende af klip fra samtaler og interviews, som blev gennemført i de sidste 14 dage af Arnies levetid. I denne dokumentar oplever vi på klods hold en meget, meget syg mand med en meget, meget stor karisma. Han er stærkt besværet i sin vejtrækning og kan *næsten* ikke bevæge sig. Han er fotograferet oppefra og han ligger ned på et lidt skråt leje.

Han fortæller om, hvordan han har håndteret sit liv, herunder sin sygdom, og hvordan han hele tiden har kunnet få øje på små bitte forbedringer i sin situation, sådan at han for eksempel blev bedre i stand til at læse, følge med i livet omkring sig og så videre. Han fortæller også om de mange udfordringer og glæder, han har oplevet i sit liv.

Jeg så denne dokumentar første gang i 2004, og den gjorde et meget stort indtryk - om end jeg har fundet den overvældende på grund af det lange interview og af at se denne, trods alt, meget besværede mand (han har store problemer med at få luft) fortælle om sit liv og sine refleksioner over tilværelsen. Dokumentationen er nænsom og respektfuld og alligevel meget intens - så intens, at jeg flere gange tænkte, at radio ville have været et bedre medium - dette medium ville kunne indfange rigeligt af, hvad der var intentionen med filmen - at der altid er mulighed for forandringer. Filmen er dog også et formentlig fyldestgørende portræt af både (privat)personen Arnold Beisser og hans teoretiske og kliniske bidrag til psykiatrien og til gestaltterapien i særdeleshed.

Liv Estrup har nu i 2010 produceret en ny film om Arnie. Den er konstrueret kalejdoskopisk, således at den både bringer udtalelser fra hans nærmeste familie, bekendte og kolleger og viser Beisser i forskellige situationer og i forskellige faser af hans liv og sygdomsforløb - der er også mange klip fra den første film - men i langt mere passende og betydningsfulde sekvenser.

Beisser giftede sig under sit sygdomsforløb med Rita, som var en af de professionelle, der passede ham. Rita har i høj grad bidraget til filmen og der er klippet lange interviewsekvenser ind med hende, og der er mange scener fra deres liv sammen. 2010 versionen giver et bedre billede af personen, sportsmanden, lægen, gestaltterapeuten, psykiateren Arnold Beisser og fokuserer på dén *betydning*, han havde for sine omgivelser, både privat og kollegialt.

Familie, venner, kolleger indgår i en fortælling om, hvordan Beisser på trods af/i kraft af sin alvorlige sygdom med lammelser og åndedrætsbesvær kom til at få et godt liv og ikke mindst var i stand til at give meget til andre. I filmen fremhæves, at Frits Perls var en meget stor personlig støtte for ham og omvendt. Perls' og Beissers forhold var kærligt og loyalt, og Beisser var angetilgivet en af de få, som Perls ikke var grov overfor (!).

Filmene er på en gang nænsom og påtrængende. Den demonstrerer fint den udfordring, et liv kan give – som Beisser siger om, hvordan sygdommen har påvirket hans liv – så ved han jo ikke, hvordan det *ellers* var blevet. Dokumentaren kan være en opmuntring til andre, der har oplevet at ”skæbnerne” har sat begrænsninger i deres liv eller for terapeuter, der arbejder med alvorligt syge patienter / klienter – og til at kunne give rum for at udforske den nuværende situations udfordringer og muligheder, uanset hvor udsigtsløst den først måtte forekomme.

Disse to film giver en god baggrund for at se personen bag teorien (Beissers forandringsteori), for at se teorien i forhold til det *felt*, hvori den er udviklet. Samtidig er det en smuk og bevægende skildring, som er udarbejdet i stor respekt af vennen Liv Estrup, der på sin egen nænsomme og æstetiske måde har formået at dokumentere en stor personlighed, tænker og terapeut.

Filmene kan bestilles via Liv Estrups hjemmeside:
www.livestrup.com

Der er tilgængelige downloads fra filmen på you tube – brug søgeordene Estrup og Beisser.

EAGTs 10. konference

Af Mikael Sonne

Lost in transformation – Changing Identities in a Changing World var den lidt kryptiske titel på EAGTs (European Association of Gestalt Therapy) 10. konference, som blev holdt i Berlin d.9.-12. September.

Vi var nogle stykker fra Danmark, der deltog. I alt var der 650 deltagere fra over 30 forskellige lande. Det var i Berlin Fritz Perls tilbragte de første mange år af sit liv, og konferencen indledtes da også meget passende med et lille skuespil, hvor Fritz i stolen causerede og bød os velkommen.

Derefter, i bedste gestaltstil, fulgte et musikalsk arrangement udført af Berlins gestalt-musikterapeut-instituts medlemmer. Konferencen bød udover hovedtaleren Frank Staemmler (se referat andetsteds i bladet) på et enormt udbud af workshops og foredrag. Et af arrangementerne var Liv Estrups smukke film om Arnold Beisser, som også er omtalt her i bladet.

Og ellers indeholdt de mange workshops alt fra præsentationer om gestalt-organisationsudvikling og coaching, præsentation af forslag til udviklingsteori i gestalt, gestalt-kropsterapi-workshop, gestalt-sangworkshop, gestalt parterapi, gestalt ecology, paneldiskussion om feltbegrebet og meget meget mere.

Man kunne vælge sig på, hvad det nu var muligt at nå af disse workshops. Men mange valgte, som jeg selv, at shoppe lidt rundt, og fik på den måde forskellige spændende og uventede oplevelser.

En af disse var workshoppen *Relevance and potential of the Gestalt Approach in the changing interdisciplinary context*, hvor et panel bestående af gestalt- og naturvidenskabsfolk og en samfundsforsker var i en spændende dialog. Specielt var det interessant at høre biologen Andreas Webers præsentation af det paradigmeskift indenfor biologien, som implicerer (helt ned på celle-niveau) at betragte biologiske organismer som subjekter og ikke som objekter. Der er (i biosemiotikken) spændende paralleller til

gestalttilgangens organismiske selvreguleringsprincip og dens forståelse af fænomenologiens organismiske fundering.

Udover plenumforedrag, de mange workshops og de musikalske og dramatiske underholdningsindslag omfattede konferencearrangementet selvfølgelig også den store festmiddag med efterfølgende musik og dans. Festligt, men knapt så vildt som sidst i Athen, hvor der blev danset på bordene.

Mange institutter og forlag præsenterede i foyeren gestaltlitteratur, man ikke vidste fandtes. Og der er meget interessant at finde, især hvis man læser tysk.

En vigtig del af det at deltage i sådan en konference er at møde gestaltterapeuter fra andre lande, både dem man kender og måske ikke har mødt siden sidst, og tillige at skabe nye kontakter og få nogle gode snakke og diskussioner og feste sammen.

Det kan på det varmeste anbefales at tage med næste gang, der er europæisk gestaltnkonference.

Anmeldelse

Bernd Bocian: *Fritz Perls in Berlin 1893-1933 – Expressionism, Psychoanalysis, Judaism*, EHD 2010

Af Birgit Erichsen

Da jeg i forbindelse med tilmelding til workshops på EAGTkonferencen løb igennem de mange tilbud, konstaterede jeg, at flere foredrag nævner jødedom og holocaust som ”baggrundstæppe” for deres oplæg. Med al respekt for andre religioner, forfølgelse, folkedrab (som har været med til at forme en stor del af intelligentsiaen i Centraleuropa) og dét faktum, at kongressen foregik i Berlin, undrede det mig dog alligevel at dette stadig skulle have så meget plads. Jeg har endda set en undskyldning fra kongresskomiteen for, at kongressen foregik på jødiske helligdage (Rosh Hashana, det jødiske nytår); man havde dog ikke valgt at flytte datoen.

Frank Staemmler fokuserede i sin åbningstale om gestaltterapien i dag på, hvordan Perls *livsforløb* (han flygtede fra Berlin i 1933 i forbindelse med Hitlers magtovertagelse) havde været med til at forme hans personlige stil – Perls så, som så mange andre intellektuelle med gennemslagskraft, at nazismen bevægede sig i retning mod den senere ”Endlösung” og han blev hjulpet til Sydafrika via Holland. Mange af Perls’ nære familiemedlemmer omkom senere i holocaust, så Perls blev rent faktisk på det personlige plan ramt hårdt af nazismen, og hele hans livsbane blev ændret efter 1933. Desuden mistede han sit faglige miljø i Berlin/Europa.

Mange af de meget betydende tænkere inden for filosofi, neurologi, teater, psykiatri, sociologi, arkitektur og psykologi var jøder – dvs. de kom fra familier, der langt tilbage havde bekendt sig til den jødiske tro og levede efter jødiske skikke. De fleste af dem var i virkeligheden såkaldt ”verdslige jøder” – dog med en jødisk identitet og selvforståelse. Dette er begreber, som optræ-

der igen og igen i Bocians bog – hvad der er jødisk er jo genstand for megen debat. Jeg ser ingen grund til, at fordybe mig i dette i nærværende sammenhæng. Det ser ud til, at den nye og mere neutrale betegnelse er ”jewish environment”. Men giver det mening? Er denne afgrænsning relevant for os, der ikke kender til jøder i vores slægt og ikke bekender os til jødedommen? – hvad er det i jødernes historie, livsstil (de jødiske ritualer) og i religionen, der betinger, at man i videnskabelig sammenhæng diskuterer betydningen heraf? Og ikke mindst er det/hvorfor er det relevant for jewish environment?

Diskussionen og vægtningen af jødedommen og jødisk miljøindflydelse på de store tænkere (og vel også omvendt) virker for mig som præget af berøringsangst. Kan jeg overhovedet tillade mig at gå ind i dette emne, kan jeg komme til at sige noget forkert? Kan jeg udsætte mig selv for at eksponere misforståelser, antisemitiske synspunkter eller blive sat til vægs af argumenter om, at jeg ikke kan forstå disse kompleksiteter uden at være ”indviet” i, hvad jødisk tro og ”jødisk environment” er på en skala fra ”verdslig” til ”ortodoks”? Hvordan er det anderledes for en psykolog/filosof/psykiater/arkitekt at tilhøre en verdslig protestantisk majoritetskultur i forhold til at tilhøre en verdslig jødisk minoritetskultur?

Jeg bestemte mig for, med udgangspunkt i ovenstående refleksioner, at gå til et foredrag, der som *fokus* havde at sætte et kontekstperspektiv på psykoanalyse, ekspressionisme og jødedom, (herunder specifikt på Perls, som stadig var psykoanalytiker på dette tidspunkt) ved at se på perioden fra Weimarerrepublikkens indførelse og op til ca. 1933, hvor mange fra den jødiske intelligentsia forlod Tyskland/Europa og således blev spredt over hele verden. Endlösung i forhold til ”jødeproblemet” var hermed ikke blot et folkedrab, men også drab på hele den nye diskurs – opgøret med traditionelle tankesæt som positivism, empirisme, konservatisme, traditionel seksualmoral og erstatning med holistiske, grænseoverskridende og samfundskritiske, kulturradikale og frisættende tankesæt.

Bogen beretter meget indgående og minutiøst om Perls' familiebaggrund og opvækst. Skellet i hans *tidlige liv* er militærtjenesten som ung medicinstuderende under 1. verdenskrig. Han skulle her have pådraget sig krigstraumer, der sættes i sammenhæng med hans senere personlighedsudvikling og hans professionelle stil som gestaltterapeut (den almindelige opfattelse er, at Perls var aggressiv og konfronterende i sin stil – men jeg har også hørt om andre facetter – ellers havde han vel heller ikke kunne samle så mange mennesker omkring sig).

Det fascinerende ved Bocians bog er, at læseren bliver taget med på en helt formidabel rejse gennem den europæiske smeltedigel inden for "åndslivet" – dadaisme, psykoanalyse (navnlig Otto Gross, som her får en genoprejsning), Laura Posner (senere Perls), Karl Liebkecht, Rosa Luxembourg, Bauhausbevægelsen, ekspressionismen, Hans Eisler, Bertolt Brecht, opgøret med psykoanalysen. Det oprørske, det balstyrige, det ikke-autoritære, feltteorien, holismen, den frie vilje – og meget, meget mere... Man skal holde tungen lige i munden, hvis man skal rumme alt indholdet i bogen, og man kan sagtens springe kapitler over eller gå let hen over dét, der ikke har interesse. Bare små fragmenter inden for ens særinteresser giver god mening, og det er let at finde rundt ud fra stikordsfortegnelse og noter.

Bocian er gestaltterapeut, men det virker samtidig, som om bogen er tænkt ind i et meget større og bredere projekt. Den er faktisk tænkt som en doktordisputats og er udarbejdet metodisk med en minutiøs historisk, kildebaseret grundighed (helt ned i de *mindste* detaljer). Der er tale om en *helt* usædvanlig forskningsmæssig indsats. Bogen har i den grad "taget" mig. Den har været en pageturner, og jeg har haft den i min nærhed under hele min ferie. Bocian er meget velskrivende og sine steder også meget underholdende – bogen var oprindeligt skrevet på tysk men har fuldstændigt overlevet oversættelsen til engelsk. Også en fantastisk god idé at den nåede at udkomme på engelsk inden EAGT konferencen.

Bocians foredrag på konferencen var baseret på det grundige arbejde med udfærdigelsen af bogen. Bocians fokus er, ligesom

Frank Staemmlers, at sætte gestaltterapiens grundlæggende antagelser ind i en historisk og en biografisk sammenhæng. Holisme, feltteori, opgøret med psykoanalysen, fænomenologien, eksistentialismen, ekspressionismen kan ifølge Bocians forskning ikke begribes *uden* at inddrage ”jewish environment” og forfølgelsen af den jødiske/venstreorienterede elite, som naturligvis var farlig for Weimarrepublikken og den gryende nazisme, men måske netop derfor voksede sig stærk. Bocian lover at gå videre med sit arbejde og fortsætte med at beskrive Perls’ liv i eksil efter 1933 og i årene i Nordamerika. Det bliver spændende at se, hvad han mener, der sker med den jødisk europæiske tankegang i mødet med ”den nye verden” over there.

Jeg kunne til Bocians foredrag ikke nære mig for at udfordre ham med et spørgsmål om, hvorvidt den jødiske religion *som sådan* kunne tænkes at give næring til alle de ovennævnte ideer – hvordan kan det mon være, at det lige præcis var det jødiske miljø, der fostrede alle disse tankefigurer. Igen var jeg nervøs ved at stille spørgsmålet, nervøs for at blive misforstået og nervøs for at jeg ikke kunne være præcis nok på engelsk/blive forstået i en overvejende tysktalende tilhørerskare.

Hans svar var ikke funderet i religion som sådan, men i at jøder i over 1000 år traditionelt ikke måtte bære våben, ikke måtte eje jord, men jøderne kunne læse og var veluddannede og kunne forstå, hvad de læste og undervise andre. En anden ting, han nævnte, var, at de intellektuelle jøder, der tog af sted i tide fra Tyskland /Europa, var dem, der satte deres frihed og integritet højt og ”turde” forlade deres materielle værdier og bare kunne rejse som ”sig selv”. Jeg syntes ikke, hans svar var helt på toppen (der var for eksempel en ganske betragtelig jødisk underklasse – ikke mindst alle de fattige østjøder, der ikke kom af sted, der måske ikke så det komme).

Mange har sikkert nu fanget, at bogen ikke sigter mod et meget bredt publikum – den er utrolig velskrevet og fængende for fagfolk. Man får nye ”knager” og nye sammenhænge at hænge større eller mindre øer af viden og kendskab til de forskellige

omtalte personer op på. Det er selvfølgelig knager, som Bocian har lavet til os, men de virker meget pålidelige.

Lige til sidst vil jeg omtale skæbnens underfundighed. På min ferie, umiddelbart efter EAGT konferencen, boede jeg i små tre uger i et jødisk hjem i Ottawa, Canada. I den forbindelse deltog jeg med stor interesse blandt andet i Sukkoth (løvsalsfesten) og var i synagogen. Overrabbi Bulka holdt en meget enkel og let forståelig prædiken. Hans pointe var, at det ikke var nok at være lykkelig inde i sin sukha, sit hus, men at man skal bære lykken i sig og have den med, også når man går ud af sit hus. For mig stod det klart: integritet, grænser, her og nu, identitet og så videre ...

Jeg blev efter højtideligheden præsenteret for overrabbi Bulka, der har en ph.d. i psykologi og havde været meget nær ven med Victor Frankl, definerer sig selv som eksistentiaalist og blandt meget andet er redaktør af *Journal of Psychology and Judaism* – på en eller anden måde oplevede jeg en gestalt blive lukket.

En vignet:

Mindesmærke for Perls. Der blev på EAGT konferencen samlet ind til en skulptur af Perls, der skal stå ved hans sidste (eller første?) adresse i Berlin. Der kom mange penge ind, så det bliver spændende.

Mod en psykologi om forbundenhed i fælles situationer:
Fra aggressionskult til medfølelseskultur
Frank Staemmlers åbningstale til 10. EAGTkonference

Af Ole Emig

Frank Staemmler er klinisk psykolog og har siden 1976 arbejdet som gestaltterapeut, træner, supervisor og forfatter ved Center for Gestalt Terapi i Würzburg.

Overskriften for konferencen i Berlin var *Lost in Transformation*, og Frank Staemmler inddrog i sin tale det fænomenologiske begreb ”fælles situationer” som et væsentligt begreb for gestaltterapien i en foranderlig verden.

Talen faldt i to dele, hvor første del var en kritik af det perlske begreb ”sund aggression” og den perlske biologiske og indiviudulistiske tilgang til gestaltterapi, mens anden del af talen var en uddybning af en mere relationel og intersubjektiv tilgang til gestaltterapi.

Kritik af Perls’ begreb om aggression

Frank Staemmler redegør for, hvordan begrebet ”sund aggression” hos Perls var et forsøg på en alternativ begrebsliggørelse af aggression i forhold til Freuds begreb om Thanatos, dødsinstinktet.

Perls omformulerede i *Ego, Hunger and Aggression* fænomenet aggression fra et dødsinstinkt til en sund biologisk funktion og en idé om positiv aggression. I denne begrebsudvikling anvendte Perls begrebet ”dental aggression” som metafor for psykologisk og social aggression.

Frank Staemmler mener, at når Perls med inspiration fra Smuts opererer med mental metabolisme som grundbegreb for psykologisk udveksling, så er der tale om biologisk reduktionisme. Og han kritiserer de gestaltterapeuter, inklusiv sig selv, der gennem tiden har set på psykologisk materiale på samme måde som på fysisk føde, der gennem aggression skal destrueres og assimileres i den metaboliske proces. Han ser dette som en kate-

gorifejl, og han taler derfor for en teoridannelse på et intersubjektivt fænomenologisk grundlag frem for på et biologisk grundlag. Han anerkender, at biologien konstituerer psyken, men betoner, at den menneskelige psykologi er et intersubjektivt fænomen, hvorfor en teori for psykoterapi må være intersubjektiv frem for biologisk.

Frank Staemmler redegør endvidere for, hvordan Perls også så aggression som en driftsteoretisk dampmaskinemetaphor og i den sammenhæng udviklede terapeutiske katharsisprocedurer. Med henvisning til neurologisk og psykologisk forskning kritiserer Frank Staemmler psykoterapeutiske katharsisprocedurer for at forstærke aggression til somatisk skade for klienten selv og til skade for klientens relationer.

Frank Staemmler konkluderer, at vi ikke kan anvende Perls' aggressionsteori i det medmenneskelige, fænomenologiske felt, som gestaltterapien udgør, og at en feltteoretisk gestalttilgang til psykoterapi må være relationel og intersubjektiv.

”Fælles situationer”

Frank Staemmler påpeger, at Perls, Hefferline og Goodmann i *Gestalt Therapy* fra 1951 såede frøene til en intersubjektiv psykologi, idet de definerede selvet som ”systemet af kontakt i ethvert givent øjeblik”.

Han citerer Lynne Jacobs for, at intersubjektivitet er implicit i denne definition i og med, at mennesker fødes i menneskelige omgivelser og bliver mennesker gennem menneskelig interaktion. Videre citerer han Lynne Jacobs for, at al subjektivitet er intersubjektiv. Selvet bestemmes hos Lynne Jacobs som et vedvarende kontakthold. Vi deler ikke kun en fysisk verden, vi deler også en intersubjektiv verden.

I denne intersubjektive verden er det en udfordring at integrere vore egne behov i forhold til andres, herunder vores længsel efter at være-med. Frank Staemmler begrebsliggør denne integration med ordet Eros, som han definerer som en relation til verden, bestående af opmærksomhed, awareness og mindfulness.

Med dette erosbegreb differentierer Frank Staemmler mødet i den fælles situation som assimilation (som etymologisk kommer af at gøre lig med). Han illustrerer sine tanker med et kærlighedsdigt af den østrigske digter Ernst Jandl (2009):

liebesgedicht

*ich liege bei dir
deine arme halten mir
deine arme halten mehr als ich bin
deine arme halten was ich bin
wenn ich bei dir liege
und deine arme mich halten*

kærlighedsdigt

*jeg ligger ved siden af dig
dine arme holder om mig
dine holder om mere end hvad jeg er
dine arme holder om hvad jeg er
når jeg ligger ved siden af dig
og dine arme holder om mig*

Digtet illustrerer ifølge Frank Staemmler, at en fælles situation indeholder et perspektiv, en handling og en relation til en anden person. Den anden persons handling er komplementær til første persons handling. Relationen mellem de to personer, deres handlinger og perspektiver former et større hele. Frank Staemmler kalder dette større hele for en ”dyadisk udvidet tilstand af bevidsthed”. Den mening de to tilskriver situationen kalder Frank Staemmler et fælles forståelsesdomæne.

Digtet handler således om mere end at ligge i arm. Det handler om, at vi tilfører hinandens fænomenologi mere end summen af vores oplevelser i de fælles situationer.

Frank Staemmler erkender, at konfluens i en eller anden grad vil være til stede i dette domæne. Men han mener, der er tale om en konfluens, der ikke udvisker forskelle. En konfluens, der etablerer en oplevelse af et "vi", som både inkluderer og transcenderer forskelle.

En sådan beskrivelse af en "fælles situation" ser Frank Staemmler som en intens manifestation af Heideggers begreb "Mitsein", dette at føle sig levende sammen og forbundet med.

For Frank Staemmler indebærer sådanne "fælles situationer" gensidig empati og medfølelse. Og medfølelse tilføjer ifølge Frank Staemmler en etisk dimension til "fælles situationer". Etikken som kan udtrages af "fælles situationer" konstituerer os ifølge Frank Staemmler som ansvarlige agenter over for den større globale helhed, vi deler. Han ser det derfor som en af vore opgaver som gestaltterapeuter at kultivere og udbrede en kultur præget af medfølelse og omsorg.

I første afdeling af sin bog fra 2009 *Aggression, Time, and Understanding* uddyber Frank Staemmler sin kritik af Perls' aggressionsteori. Herudover argumenterer og redegør han for sin terapeutiske tilgang til arbejdet med aggression.

Staemmler, Frank-M.: *Aggression, Time and Understanding. Contributions to the Evolution of Gestalt Therapy*, GESTALT-PRESS 2009

Selve talen kan findes på:
www.frank-staemmler.de,
Page in English,
[Klick here to download my EAGT keynote](#)

Gestaltterapi og kognitiv terapi

Undertegnede har sat sig for at undersøge forholdet mellem grundbegreber og forståelser i gestaltterapi og kognitiv terapi.

Formålet har været at undersøge på hvilken måde de to tilgange gensidigt kan berige og komplementere hinanden.

I vores artikel *Gestalt Therapy and Cognitive Therapy – Contrasts or Complementarities* argumenterer vi for, at gestalt som en feltorienteret tilgang til at studere gestaltningsprocesser kan danne fundament for den kognitive terapies skematabaserede forståelse og praksis.

Blandt andet argumenterer vi for hvorledes gestalttilgangen i højere grad end den kognitive tilgang har fokus på forandringer på det procedurale hukommelsesniveau, mens den kognitive mere arbejder med forandringer i relation til semantisk og episodisk hukommelse.

Dette kan forklare de undersøgelser, der viser at gestaltterapi synes at have en mere langsigtet effekt i forhold til forandring.

Artiklen bliver trykt i American Psychological Associations tidsskrift *Psychotherapy, Theory, Research, Practice, Training*.

Den vil være at finde som en online-version på APA's hjemmeside, www.apa.org

Jan Tønnesvang,

Ulla Sommer,

James Hammink,

Mikael Sonne.

Institut for Integrativ Gestalt Praksis

mail@mikaelsonne.dk

I forbindelse med GFkonferencen arrangeres

**WORKSHOP MED FRANK STAEMMLER
23. og 24. Marts 2011**

Tema: "Ego, Anger, and Attachment"
A New Way of Looking at and Working With
Aggression in Gestalt Therapy

Pris: 2000 kr.

Tid: kl.10 til kl.17

**Sted: Københavns Gestalt Institut,
Ny Østergade 10,4.th. København K**

Deltagerantal: max 16

**Tilmelding: Indbetal 2000 kr. til Hanne Ho-
strup på Nordeakonto: 2261 0261 805 731
senest 1. Marts 2011**

Indbetalingen skal mærkes tydeligt: Workshop
+ dit navn.

Der er te og kaffe til pauserne. I må selv med-
bringe frokost eller spise på en af de nærlig-
gende restauranter.

Yderligere oplysninger: Hanne Hostrup,
tlf.51514147

Ego, Anger, and Attachment: A Relational Way of Looking at and Working With Aggression in Gestalt Therapy

Af Dr. Frank-M. Staemmler

In *Ego, Hunger, and Aggression*, Frederick S. Perls (1947) first proposed his theory of „healthy, ‘dental’ aggression.“

Although to some gestalt therapists this concept is still something of a sacred cow, some others - including myself - have come to believe it has outlived its usefulness. It is based on flawed conceptual thinking and on the “hyper-individualistic, hyper-autonomous” (G. Wheeler) Perlsian ideology that lacks relational sensitivity.

Clinically, I think it has led to unhelpful and sometimes detrimental, cathartic procedures. Nevertheless, our clinical theory and practice with respect to working with aggression still needs to be developed into a new direction.

In this workshop I will criticize Perls’s theory of aggression and suggest alternatives that I think are more in line with recent developments in various fields.

In order to make my case, I will draw on psychological research on the development and regulation of emotions, the psychosomatics of aggression (for instance its pathological effects on the cardiovascular system of the aggressor), the attitude of “entitlement” that frequently correlates with angry feelings and behaviors, and the insights that today are available concerning mechanisms of catharsis.

I will also relate these findings to ancient Buddhist traditions with respect to the dynamics of aggression.

Based on these insights I will propose in great detail an innovative approach to working with aggression in gestalt therapy that addresses the root of the problem, i. e. the preconditions under which anger and aggressiveness emerge in the first place, and that offers methods to change these preconditions in order to support our clients’ relational connectedness.

I hope that as a result of this workshop participants will discover new ways of working with their clients' aggressions in a modern, healthy, and ethical way that is compatible with today's relational approach to gestalt therapy.

About Frank Staemmler

Frank-M. Staemmler, Ph.D., Dipl.-Psych., born in 1951, is a psychologist and gestalt therapist, who lives in Würzburg, Germany.

He has been working as a gestalt therapist in private practice since 1976, and as a supervisor and trainer since 1981.

He has written about sixty articles and book chapters and five books and has (co-)edited five other books.

He teaches internationally and is a frequent presenter on conferences in Germany and abroad.

He was editor of the *International Gestalt Journal* from 2001 to 2006 and co-editor of the *Studies in Gestalt Therapy: Dialogical Bridges* from 2007 to 2009.

More information at <http://web.me.com/frank.staemmler>

Seán Gaffney: 2 dages gestalt workshop

d. 27.- 28. marts 2011 på kursuscentret i Voervadsbro.

Workshoppen vil finde sted i dagene umiddelbart efter gestaltkonferencen i marts. Den giver mulighed for at møde, arbejde med og blive inspireret af den internationalt kendte irske gestaltterapeut Seán Gaffney, bosiddende i Stockholm (Seán er både engelsk- og svensktalende og forstår dansk).

Seán Gaffneys arbejdsområde dækker individualterapi, grupper og organisationsudvikling. Se evt hans hjemmeside: www.egenart.info/gaffney

Seán Gaffney om "the meeting": *"Each meeting is unique, and we become "I" and "you" to each other in the meeting. The uniqueness of each of us is in our freedom and ability to say not only a mutual "hello", but also to say "goodbye", whether mutually or otherwise. This workshop will explore our meetings experientially and, in making meaning of our experience, develop a cognitive frame within a Gestalt field-theoretical perspective to support and develop our learning"*.

Workshoppen henvender sig til en mindre gruppe af professionelle gestaltterapeuter med særlig interesse i at arbejde med og udvikle gestaltterapi og teori. Kurset giver mulighed for personligt ar-

bejde, supervision og teoretiske diskussioner på baggrund af Seáns oplæg.

Workshoppen kan ses som en forlængelse af de kurser, der tidligere har været afholdt i forbindelse med gestaltkonferencerne, med bl.a. Todd Burley, Joseph Zinker, Joe Melnick og Lynne Jacobs.

Deltagere: Professionelle behandlere.

Tid: Søndag d. 27. marts kl. 10 – 28. marts kl. 16, 2011.

Sted: Kursuscentret, Gudenåvej 58, Voervadsbro, 8660 Skanderborg

Kursuspris: 3.300 kr. som dækker kursusafgift, forplejning og ophold. For de som ønsker at overnatte: medbring selv sengelinned og håndklæde. (Prisen er den samme om man overnatter eller ej).

Anmodning om optagelse ved henvendelse til Mikael Sonne, tlf. +45 30306099,

mail@mikaelsonne.dk, www.gestalt.dk

Efter optagelse er tilmelding gældende og økonomisk bindende ved indbetaling af beløbet.

Bank: Danske Bank: reg.nr. 9570 kontonr. 5474078

(mrk "Seán Gaffney-workshop" og med tydelig markering af navn på indbetaler).

Mikael Sonne - Gestalt.dk

Tilmelding til kurser i 2011:

2 dages gestaltworkshop v. Seán Gaffney

For professionelle gestaltterapeuter.

d. 27.- 28. marts 2011

Integrativ Gestalt Praksis

1 dgs introduktionsseminar d. 9. april 2011.

1 årigt kursusprogram (4 x 4 dage) med start i sept. 2011.

(v. Sonne, Tønnesvang og Hammink)

3 dages Gestaltworkshop/personlig udvikling

v. Mikael Sonne

d. 12. - 14. maj 2011

Kursusforløbet "Lederens Personlige Udvikling"

(3 x 3 døgn over 6 måneder) v. Mikael Sonne

Start d. 24. maj 2011

3 årig gestalt uddannelse

Godkendt til den psykoterapeutiske specialstudiedannelse af Dansk Psykologforening.

Nyt hold starter i januar 2012.

Alle kurser afholdes som internat på kursuscentret i Voervadsbro ved Skanderborg. Nærmere oplysninger på www.gestalt.dk eller mail@mikaelsonne.dk

Cape Cod Training Program - Europe

The Cape Cod Training Program (CCTP) returns to Europe in Fall 2010. CCTP has provided a distinctive learning opportunity for therapists, coaches, consultants, executives, and leaders from around the world since 1980. In structured, intense, and highly interactive sessions, participants learn how to become effective agents for change using the Cape Cod Model.

Program will take place in Stockholm, Sweden

Dates

Week One: October 28-November 3, 2011

Week Two: April 20-26, 2012

Begins 12 noon, day one; and ends 7 pm, last day

Fees

\$5,200 USD; plus \$100 non-refundable application fee, due upon registration.

GISC Member: \$5,150 Appr. 4,350 Euro* Appr. 3,600

GBP* *CCTP Europe tuition as of 6/9/10. Rate in Euros/Pounds may vary slightly with fluctuations in currency.

Faculty

Penny Backman, Carol Brockmon, Joseph Melnick, Sonia Nevis, Stuart Simon

Planning Co-Chairs

Bridget Farrands, Joseph Melnick

Om annoncer

Redaktionen finder det nødvendigt at præcisere reglerne for annoncering i bladet:

Medlemmer af Gestaltterapeutisk Forum og vore internationale samarbejdspartnere kan annoncere gratis i bladet – og bladet optager ikke andre annoncer, for det ville betyde nogle regnskabsmæssige forpligtelser, som ingen af os har lyst til.

Det vil sige, at der er frit slag for annoncer for kurser, seminarer, træningsgrupper, bogudgivelser, lokaler, mm.

Forudsat altså, at annoncerne kan holdes på én side i bladet, og at de afleveres i sort-hvid og uden opsætning med rammer, streger, ”boller” og andre dikkedarer, der er urimeligt besværlige at arbejde med for redaktøren. Annoncer kan optræde i stort set alle andre skrifttyper end ”Times”, der er forbeholdt det redaktionelle stof.

Men redaktionen ser sig på givent foranledning nødsaget til for fremtiden at lave en begrænsning med hensyn til annoncerens indhold:

Vi vil ikke forpligtes på at bringe annoncer, der vedrører individuel behandling. Begrundelsen for dette er flerleddet: Dels ved vi alle sammen i forvejen om hinanden, at vi tilbyder individuel behandling, dels er vi ikke den primære målgruppe for hinandens individuelle behandling, og dels kunne det give urimelige trykomkostninger, hvis vi skulle bringe adskillige af den type annoncer. Så: én gang - i dette nummer - og aldrig mere! Til gengæld skal vi her benytte lejligheden til at understrege, at bladets spalter til stadighed er åbne for både debatindlæg, spørgsmål og overvejelser om gestaltterapi i teori og praksis.

Redaktionen

MAIL-KONSULTATION

v. Hanne Hostrup
psykolog og gestaltterapeut

Jeg tilbyder forskellige former for mail-konsultation:

SUPERVISION – TERAPI – RÅDGIVNING

Det skal fremhæves at disse mail-konsultationer ikke kan sidestilles med "ansigt-til-ansigt" sessioner, fordi kontakten af gode grunde ikke er HER-OG-NU.

PRIS

Mit honorar er 450 kr. pr konsultation.
Det indbetales på Nordeakonto:
2261 0261 805 731

FREMGANGSMÅDE

Hvis du vil benytte dig af mail-konsultation, skal du sende mig en mail på haho@email.dk, hvor du beskriver den problemstilling, som du ønsker jeg skal tage stilling til. Den må ikke fylde mere end en A4-side (fil i word) og du skal underskrive med dit navn – helst også med dit mobilnr.

SVAR

Når jeg har registreret din indbetaling, får du svar senest 3 dage efter.

Velkommen til 3 nye medlemmer:

Niels Kjær

Grunduddannelse: Master i organisationspsykologi RUC

Efteruddannelse: NGI 2003, 4 år

Mille Jensen

Grunduddannelse: Sygeplejerske

Efteruddannelse: ikke oplyst til redaktionen

Connie Kragelund

Grunduddannelse: Dyrlæge

Efteruddannelse: Institut for gestaltanalyse 1996, 4½ år

GATLA

WATCH FOR DETAILS OF THESE FUTURE PROGRAMS:

"A COUPLE OF INDIVIDUALS"

Couples Therapy Revisited

A Valentines Day Workshop for

Therapists and "Regular" Folks interested in Relationships

Robert W. Resnick, Ph.D. & Rita Resnick, Ph.D.

Los Angeles

February 12, 2011

A COUPLES THERAPY TRAINING PRACTICUM SERIES

(Ten consecutive Wednesday nights beginning April 6, 2011
for therapists, allied professionals and graduate students)

NEW YORK CITY GESTALT THERAPY MASTERCLASS SERIES

ALAN COHEN, M.S.W. CONNIE NEWMAN, M.A., M.A.

ROBERT W. RESNICK, PH.D. RITA RESNICK, PH.D.

First "Sampler" Weekend

January 22 -23, 2011

40th ANNIVERSARY SUMMER RESIDENTIAL EUROPEAN TRAINING PROGRAMS

EXACT EUROPEAN LOCATION TO BE ANNOUNCED

Couples Therapy Training: July 10 - 16, 2011

Gestalt Therapy Training; July 17 - 29, 2011

SPECIFIC DETAILS AND LOCATIONS FOR THESE PROGRAMS
WILL BE ANNOUNCED IN LATER NEWSLETTER AND VERY SOON
ON THE GATLA WEBSITE, www.gatla.org